

BARBARA JELAVICH: *Russia and the Greek Revolution of 1843*. Südosteuropäische Arbeiten, Band 65. München, R. Oldenbourg Verlag, 1966. vii + 124 s. DM 20.

Hovedparten i denne fremstilling udgøres af et kildemateriale til belysning af især Ruslands, men tillige Englands, Frankrigs og Bayerns holdning til den græske revolution (eller snarere: det græske militærkup) i 1843. Materialet er fremdraget fra Geheimes Staatsarchiv i München og fra Haus-, Hof-, und Staatsarchiv i Wien, og det er forsynet med en indledning på små 50 sider, hvori søges skitseret en problemstilling.

Begivenhederne i 1843 er blevet genstand for Barbara Jelavichs interesse af to grunde: for det første fordi Grækenland var et fælles interesseområde for periodens tre europæiske stormagter, for det andet fordi revolutionen – i hvert fald på overfladen – havde et konstitutionelt program, som tilsyneladende stillede Rusland i en vanskelig situation.

I Grækenland fandtes i hovedsagen 3 opfattelser af den græske politiks muligheder – hos 3 grupper, som efter deres udenlandske præferencer betegnes som hhvs. 'det russiske', 'det franske' og 'det engelske' parti. Under oprøret mod den kongelige enevælde var det russiske parti at finde blandt kongens modstandere, partiet stillede sig m.a.o. bag kravet om en konstitution. Produktet af revolutionen blev en forfatning, som stort set svarede til den franske 1830-forfatning, og revolutionen mundede således ud i en politisk situation, som Rusland i tilsvarende situationer havde søgt at undgå eller bekæmpe.

Ved udarbejdelsen af forfatningen formåede Rusland på et enkelt punkt at øve indflydelse. Rusland havde siden den græske uafhængighed benyttet den ortodokse tro som en indgang til indblanding i græske forhold, og det var et traditionelt russisk krav, at den græske konge skulle tilhøre den ortodokse kirke. I 1843 lykkedes det for Rusland at få indføjet bestemmelser i forfatningen, hvorefter enhver tronarving til den græske trone skulle bekende sig til den 'orientalske og ortodokse kristendom'.

B. J. anser på disse præmisser den russiske Grækenlands-politik for at være i modstrid med grundlæggende principper i russisk udenrigspolitik. Ikke alene søgte Rusland ikke på noget tidspunkt at gennemføre en intervention i Grækenland til forsvar for de enevældige principper, men tilmed deltog Rusland aktivt i udarbejdelsen af forfatningsbestemmelser, som var afledt af et kup, der på mange punkter lignede decembrist-opstanden i Rusland. Forklaringen på den manglende russiske standhaftighed i det græske spørgsmål finder forfatteren i det forhold, at 'politisk kontrol (over Grækenland) ikke var Ruslands mål'. Men det antydes tillige – og det er vel nok så vigtigt – at Rusland i den givne situation ikke havde mulighed for at sætte magt bag eventuelle primære politiske interesser. Forfatteren siger selv, at 'i Athen førte flådemagterne det store ord'. Når Rusland lod sig nøje med en beskeden indflydelse på enkelte forfatningsbestemmelser, ligger den slutning derfor nær, at den manglende russiske interesse i at fastholde principielle synspunkter var et udtryk for en nøgtern vurdering af de herskende magtforhold, og – omvendt – at 'principperne' i den russiske politik kun blev bragt i anvendelse der, hvor omstændighederne gjorde det fordelagtigt.

KNUD LARSEN